

Berceste Aylık Kültür Sanat Edebiyat Dergisi, Haziran 2008,
Yıl:7, Sayı: 72, sh.23-26.

BEKİR OĞUZBAŞARAN'IN ŞİİRLERİNE EDEBÎ BİR YAKLAŞIM...

Dr. Rifat ARAZ

Edebiyat sahasında yazdığı deneme, inceleme, tenkit gibi yazıları ile şiirlerinde bir fikir, san'at ve edep timsâli; bir sevgi ve ahlâk sahibi olarak görülen Bekir Oğuzbaşaran, aynı zamanda çok iyi bir gözlemcidir. Bir kısım yazar, şair, âlim, kültür ve bilim adamının dünya görüşlerini; kimlik ve kişilik hususiyetlerini; iç ve dış yapılarını birer dörtlüğün anlam dünyasına sığdırarak bize tanıtan “*Kültür ve Edebiyatımızdan Manzum Portreler*” adlı eseri ile konusu; “Allah, din, tasavvuf, insan, zaman, hayat, tabiat, gibi genel konuların yanında; “felek, göz, gül, şiir, edebiyat...” gibi münferit konulara ait duyarlılıkları da ihtiva eden “*Rubaiyyât-ı Oğuz*” adlı eserindeki rubâîler, O'nun bu yönünü ortaya koyar. Dinî, tasavvufî, felsefî duyarlılığın ve hikemi söyleyişin ağır bastığı bir kısım dörtlüklerde; usul, edep, erkân ve ibret telkin eden özlü söyleyişlerin yanında kişiyi iyiye, güzele ve doğruya davet eden, yer yer şikâyet ve sitem, bazen de huzur ve sevgi terennüm eden lirik çağrışımlar şairin edebiyat sahasındaki mümtaz yerini de belirler.

Oğuzbaşaran, çok az şiirinde serbest vezni kullanmakla birlikte genellikle millî veznimiz olan heceyi tercih eder. Hecenin hemen bütün vezinlerini kullanabilen şairin, bir kısım şiirlerinde, bazı mısraların ifade ediş biçimleriyle o şiire has olan veznin durak kuralına uyum göstermediği görülür. Meselâ “hilâl” sembolüne beslediği sevgi duyarlılığını, hecenin (4+4=8)'li vezni ile terennüm ettiği “Yazdım” başlıklı şiirinden aldığımız bu ilk dörtlükte:

*Sevdiğimi âlem bilsin
Seni duraklara yazdım
Bütün başaklar eğilsin
Seni oraklara yazdım*

biçiminde birinci mısradaki vezin kuralına itibar edilerek yapılan söyleyiş ve tonlama, görüleceği gibi şiirin diğer üç mısramda farklı biçimlerde kendisini ortaya koyar.

Ancak, şiirin dış yapısına ve âhengine tesir eden bu yaklaşım tarzı, Oğuzbaşaran'ın bütün şiirlerinde aynı şekliyle görülmez. Bazı hâllerde şairin:

*Bilmiyorum nerde, nasıl
Omuzuma bir gül düştü
Bir ağaçtan usul usul
Omuzuma bir gül düştü*

söyleyişinde olduğu gibi dörtlüğün bütün mısralarındaki durak, tonlama ve ritmin, şiire ait (4+4=8)'li veznin ahengine ustalıkla adapte edildiğine de şahit oluruz.

Şairin muhtelif şiirlerine baktığımızda, şiire has örtülü mânânın ışıldamasına imkân veren, derûnî âhengin oluşumunu sağlayan olmazsa olmaz unsurlardan birisi olan kafiyeyi, şiirin ananevî kuralına uyarak bazen kelimelerin kökünde: “ dur/-ak, or-ak; nas-ıl, us-ul; g-ez, b-ez, ez;

ra-na, müstes-na” gibi tam kafiye veya: “ger-çek, çi-çek” şeklinde zengin kafiye olarak arayan şair; bazen de: “gid-ecek; ala-ya” örneklerinde görüldüğü gibi bu ahenk unsurunu şiirin geleneksel kurallarının dışına çıkararak kelime köklerinde değil de kökün aldığı eklerde birer musiki unsuru olarak kullanır. Kafiyeyi kelime köklerinde bazen ‘gir-esin diye’, ‘gör-esin diye’, ‘sev-esin diye’ örneğinde de görüldüğü gibi ‘-esin diye’ rediflerinden önce gelen ‘gi-r’, gö-r’ ve ‘sev’ köklerinin ilk ikisinde ‘r’ sesiyle, yarım kafiye şeklinde kullanan şair, üçüncü kelimeye ait ‘sev’ kökünde bu kuralın dışında kalmıştır. Bu türden aksaklıkların, şairin dikkatinden kaçtığı kanaatindeyim. Bununla birlikte bütün şiirlerinde, aliterasyon ve asonans dediğimiz ses; kafiyelerden sonra gelen redif dediğimiz ek yahut kelime tekrarları ile yer yer de mısra tekrarlarına başvurarak ritmi ve derûnî ahengi yakalayan Oğuzbaşaran’ın, şiirlerindeki şekil ve muhteva hususiyetlerini yenileşerek değişen, değişerek gelişen ve güzelleşen geleneğin tesiri altında buluruz.

Şairin şiirlerinde gördüğümüz cümle yapısı genellikle bir mısra ile sınırlı kalmamış, “Yazdım” başlıklı şiirinden aldığımız örnekte de görüleceği gibi birinci mısralar ikinci, “Sevdiğimi âlem bilsin / Seni duraklara yazdım” şeklinde; üçüncü mısralar ise dördüncü mısralarla : “Bütün başaklar eğilsin / Seni oraklara yazdım” şeklinde birleşip bütünleşirken; bazen de yine aynı şiirden aldığımız: “Kalbime giresin diye / Aşkımı göresin diye / Sen beni sevesin diye / Seni mızraklara yazdım” dörtlüğünde de görüleceği gibi dördüncü mısralar ilk üç mısrayla birleşip bütünleştirilir.

Oğuzbaşaran’ın şiirlerinde yerli, dinî ve millî konuların üzerinde durduğuna, hikemi söyleyişlere ehemmiyet verdiğine yukarıda temas etmiştik. Şair; ‘Yazdım’ başlıklı şiirin muhteva bütünlüğünde, Türk-İslâm kültür ve medeniyeti çerçevesinde bir sembol olarak nitelendirilen ‘hilal’i, teşhis sanatıyla şahıslandırmış, ona kimlik ve kişilik kazandırmak suretiyle sevgisini:

*Beni sevgiyle an diye
Tüm bulutlar yuvan diye
Göklerde dalgalan diye
Seni bayraklara yazdım*

şeklinde çok sade ve samimi ancak, anlam bakımından hayli yüklü ve güçlü bir söyleyişle terennüm etmiştir. Gökyüzünde sınır tanımadan akıp giden bulutları hilâl için bir yuva hâlinde tasavvur eden şair, hilal mazmununu gökte değil, şuurlu olarak seçip kullandığı göklerde dalgalanan bayrağa yazdığını söylüyor. Hilal için dalgalanma yeri olarak gösterdiği mekânı, sadece irtibat halinde olduğumuz yakın gökyüzü ile sınırlamayıp: “Göklerde dalgalan diye” mısrayla ona gökleri münasip gören şair, hilâl/bayrağa ait bu duyarlılığı ile bize Türklerin başlangıçtan itibaren mekânda ilerleme, yayılma ve yükselme ideallerinin dinî, millî bir yapılanma ile i’lâ-yi kelime-t-ullah mefkûresine dönüşen muhteşem dinamizmini hatırlatır. İslâm dininin tevhid akidesini gücün ve takatin yettiği yere kadar ulaştırma, bu inancı Allah’ın şanına lââyık biçimde yayma ve yüceltme¹ hedefini dile getirir. Dilin şiire has imkânlarını kullanarak okuyucuyu düşünce ufkunun derinliğine çeken Oğuzbaşaran Hocanın, şiirinde ileri sürdüğü bu ideal, milletimizin nezdinde hiç bir zaman bir hâyal unsuru olarak tasavvurlarda kalmamış, bilakis İslâmiyet’ten önce gerçekleşip hayat bulduğu gibi İslamiyet’ten sonra da gerçekleşmiş ve üç kıtada hayatiyetini devam ettirmiştir.

Tarih içindeki varlığı ile destanlara bürünen Oğuz Kağan, sürekli hareket halinde ve arayışlar içerisinde bulunan bir millete liderlik yapmış, inandığı yüce değerler uğruna dünyayı hakimiyeti altına alma iştihâkında olan bir idealist, bu yolda yetişmiş büyük bir cihangirdir. Alp

¹) Ferit DEVELLİOĞLU, **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Doğu Ltd. Şti. Matbaası, Ankara 1970, s.510.

tipinin hemen bütün hususiyetlerini bünyesinde bulunduran Oğuz Kağan, zaferle sonuçlanan bir seferin sonunda düzenlenen büyük şölende:

*Demir kargı olsun orman
Av yerine yürüsün kulan
Daha deniz daha müren
Güneş bayrak gök kurukan”²*

şeklindeki hitabında kişinin cihangirlik ve kahramanlık duygularını kabartan; topluma umut ve güven telkin eden; oğullarına, beylerine ve milletine daha nice denizlerin aşılmasını, daha nice ırmakların geçilmesini yer ve mekân adı belirtmeden, zaman tayin etmeden hedef göstermiş olması Oğuz Kağan’ın, cihâna hükmetme idealinin açık bir göstergesidir. Gök kubbeyi ülkenin çadırı, güneşi ise bu sınırsız ülkenin bayrağı olarak tahâyüül eden Oğuz, gerçek anlamda bir cihân hakimidir. O’nun inandığı değerleri hakim kılma yolunda dünyaya hükmetme idealini, bir iştihak olmaktan çıkarıp hayat tarzı haline getiren alplerin, bu üstün meziyetleri, ancak gönüllere kadar nüfuz eden samimi, derin ve son derece kuvvetli bir imân ile izâh olunabilir. Nitekim Oğuz Kağan, oğullarına yurdunu paylaştırdıktan sonra onlara yatığı hitabında:

*Ay oğullar köp men aşdum
Uruşgular köp men kördüm
Çıda birle köp ok atdum
Aygır birle köp yürüdüm
Düşmanlar-nı ığlagurdum
Dostlarum-nı men kültürdüm
Kök Tengri-ge men ötedim
Sen-ler-ge biremen yurtum³*

“Ey oğullarım! Ben çok yaşlandım. Ben çok savaşlar gördüm. Çıda ile çok ok attım. Aygır ile çok yürüdüm. Düşmanları ağlattım. Dostlarımı ben güldürdüm. Gök Tanrı’ya (borcumu) ödedim. Sizlere (de) Yurdumu veriyorum.” diyen Oğuz Kağan’a, sahip olduğu yüce idealleri kazandıran kaynağın, özellikle “Kök Tengri-ge men ötedim” ifadesinde de görüleceği gibi, derin ve güçlü bir “Tanrı” inancının olduğu aşikârdır.⁴

Rubâî tarzındaki şiirlerinde ilhamın verdiği saf, sade, samimi ve estetik duyarlılıkla zengin, köklü bir kültür ve medeniyetin birikimi olan fikir, duygu, düşünce, hayal ve inanç gibi bedii tefekkür unsurlarını bu şiirlerin bünyesine, yine şiirin ananevî kuralları içinde yükleyen Oğuzbaşaran, okuyucuyu az sözle şiirin anlam güzelliğine çekmeyi başarır. Şiirde şekle taalluk eden; vezin, durak, seci, aliterasyon, kafiye, redif gibi ahenk ve ritim unsurlarını mânânın emrine vermek, bu itibarla da şiire telkin gücü yüksek bir haz kazandıran mânâyı, dil sayesinde kuvvetlendirip söz aracılığıyla estetik şiiri ortaya koymak, belli bir birikimi ve ustalığı gerekli kılar. Zirâ şiir, sadece mânâdan ve âhenkten yahut sadece şekilden, sestem ve söyleyişten ibaret değildir. Şiirin kendisine has ananevî biçimini, ilhamdan süzülüp gelen mânâsını ve derunî ahengini ortaya koyan binlerce yıllık kültür ve sanât mirâsı; bilgi, fikir, duygu, dil ile söyleyiş birikimi ve biçimi vardır. Şiir, ancak bu yapısıyla okuyucusunu tesiri altına alıp onda estetik bir zevk ve bedii bir hayranlık bırakabilir. Şairin, Senem Gezeroğlu’na atfettiği “Fuzûlî-III-” başlıklı şiirinde:

²) Mehmet KAPLAN, *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar*, 1, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1976,s.13.

³) Nihat Sami BANARLI, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1971, C.1, s. 20,21.

⁴) Rifat ARAZ, “Eski Türk Destanlarında ve Türk Şiirinde Öne Çıkan Tipler”, Bizim Külliye, Üç Aylık Kültür Sanat Dergisi, Mart.Nisan.Mayıs 2006, Sayı:27,s.33.

*İşlenmemiş bir lisan, gülü solmuş hâr gibi
Şiirle zenginleşir, güzelleşir nâr gibi
Her şey aşktan ibaret, der, bir yerde Fuzûlî
İlimsiz şiir çöker, temelsiz dîvâr gibi...⁵*

ifadelerinde bize Fuzulî'nin:

*Işk imiş her ne var âlemde
İlm bir kıl-ü kâl imiş ancak⁶*

şeklindeki ünlü sözünü ve şiirde, ilimle ilgili iki farklı görüşünü hatırlatmakla kalmaz; işlenmemiş lisanı gülü solmuş bir dikene teşbih ederken, dilimizin bir üst dil olan şiirle işlenip, zenginleşeceğine, sesin şiirle olgunlaşp söz güzelliğine erişeceğine de işaret eder.

Ancak Türk şiirinde, Tanzimatla başlayan kırılma hareketi, gelenekten beslenerek günümüze kadar akıp gelen şiirimizin şiire has kaide ve kurallarını görmezden gelerek onun estetik yapısını sarsmak ve ortadan kaldırmak temâyülündedir. Edebiyatımızda özellikle Garip hareketinin yanında İkinci Yeni'nin hayata ve şiire bakış tarzıyla şiirde değişim ve yenilik adına şiirin şekil, dil ve muhtevî yapısını kuralsızlıklarla bozan, onun derûnî âhengini altüst eden yaklaşımlar ortaya çıkar. Şiirde kuralsızlık ve yenilik adına, şiirin muhtevasına biyolojik bedeninin arzu ve ihtirasları ile bu anlayışı ortaya koyanların ihtilalci ideolojileri sindirilir. İnsanı sadece maddî yönüyle ele alıp biyolojik bir varlıktan ibaret sayan bu zihniyet; ondaki ilâhî mânâ cevherini, "Mutlak güzellik" e karşı duyduğu iştiyâkı görmezden gelerek materyalist bir yaklaşımla onun mânâ yönünü ve ruh varlığını inkâr eder.⁷

*"Düşünme,
Arzu et sade!
Bak, böcekler de öyle yapıyor"⁸*

Diyen Orhan Veli, bu sözüyle içine düştüğü derin boşluğun tesiri altında, kâinatın en şerefli ve en mükemmel varlığı olan insanı, böcek mesabesinde değerlendirme gafletinde bulunur. Allah (cc) Â'râf suresi 179. ayetinde: "*Andolsun, biz cin ve insandan birçoğunu (sanki) cehennem için yaratmışız. Zira onların kalpleri vardır ama onlarla gerçeği kavrayamazlar; gözleri vardır, lâkin onlarla göremezler; kulakları vardır, fakat onlarla işitemezler. İşte onlar hayvanlar gibidir; hatta daha da sapıktırlar. Onlar gaflete düşenlerin tâ kendileridir.*" buyurarak insanı ve onun varoluş hakikatini anlamak istemeyenlerin akıbetlerini açıkça ortaya koyuyor. Şiirin bir 'sır', bir 'ses' ve bir 'kelime mimarisi'yle yükselen estetik çağrışımlarını duymayan; yahut, 'ilhâmın imbiğinden süzülen hikmetli bir söz'; insanı kendisine hayran bırakan bedii bir 'dil'; yüreğin arayışlarına tercüman olan eşsiz bir 'mânâ'; 'söz' ve 'ahenk' uğruna damara atılan bir neşter' olduğunu göz ardı eden; onun 'gönül sözüyle elenen ilham inceliğini, anlam derinliğini'; yapısındaki 'edep, erkân, iz'ân ve irfanın estetik tefekkürünü' hiçe sayan; onu tabiri caizse yozlaştıran bu talihsiz anlayış, Merhum Hocam Prof. Dr. M. Kaya Bilgegil' in: "*Şiir Rabbin hazinelerinde, insan kalplerinde, kendi içimizde, mekân ve hayyiz kelimelerinin gerek mücerret,*

⁵) Bekir OĞUZBAŞARAN, "*Divan'dan Portreler*", *Berceste Aylık Kültür- Sanat-Edebiyat Dergisi*, Eylül 2007, Yıl:6, Sayı: 63, s.31.

⁶) Prof. Dr. Abdülkadir KARAHAN, *Fuzulî (Muhiti, Hatyatı ve Şahsiyeti)*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınevi, İstanbul 1996, s.300.

⁷) Dr. Rıfat ARAZ, *Şiir İncelemeleri*, Alp Yayınları, Ankara 2005, s.79,80.

⁸) Prof. Dr. İnci ENGİNÜN, "*Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri*" *Türk Dili, Türk Şiiri Özel Sayısı IV,S. ,481-482/Ocak-Şubat 1992,s.601,715.*

gerek müşahhas medlülleri (=anlamları) içinde kazandığımız görgü ve duyguları kullanarak mısralar hâlinde yeniden imal etme sanattır.” “İlâhî güzelliklerin derûnunda uyandırdığı hayranlığı temâşa edebilen insan tam insandır. O hayranlığa kelimelerle lâyık olduğu bedeni verebilen insan da şâir olanı” şeklindeki şiir ve şair hakkındaki görüş ve telakkileriyle ne kadar da büyük bir tezat teşkil etmektedir.⁹

Günümüzde de yine batıyı takip, taklit hâttâ kopya eden bir kısım şairler;¹⁰ Türk şiirinin, mânâyâ dayalı tebliğ ve telkin ettiği o derin hazzı, duyurduğu derûnî ahengi ve estetik sesi, şiirin belli başlı kuralları içinde verdiğinden ötürü kurallı şiire karşı çıkarlar. Günümüz şairlerinden Hilmi Yavuz “Şiir Nedir? Vezinli ve kafiyeli söz mü?”¹¹ başlıklı yazısında, bir kısım yerli, yabancı şair ile araştırma ve bilim adamının şiirin tanımına ait, kurallı ve kuralsız şiir hakkındaki görüş ve telakkilerine yer vermiştir. Bu yazısında şiirde kural tanımayan yaklaşımın yanında olduğu yönünde bir izlenim ortaya koyan şair, yazının sonuna doğru: “Burada Montaigne’nin o ünlü sözünü hatırlamanın tam zamanıdır:” diyerek: “Şiirin ortahallisi için geçerlidir kurallar;- büyük şiir, kural dışı’dır!” şeklinde Montaigne’nin şiir hakkındaki tespitini ortaya koyar.

Hilmi Yavuz’un misâl olarak gösterdiği bu söze itibar edilmesi hâlinde, asırları aşarak bize ilâhî aşkın hazzını; o iri, o diri sesiyle, sözü söze çatan o dil ve mânâ güzelliğiyle ve şiirin olmazsa olmaz kuralları içinde bize duyuran Yunus Emre’nin şiirlerini; bugün şöhreti Japonya’dan Amerika’ya, Orta Avrupa’dan Ortadoğu dahil bütün Türk-İslâm coğrafyasına yayılan Mevlânâ’nın mesnevilerini; Fuzulî’nin Türkçe divanında lirizmin şahikasına yükselen o abidevî gazellerini; her bir kelimesinden hasret sızan, aşk iştiyakı damlayan “Su Kasidesi” adıyla da meşhur “Kasîde-i Der-Na’t-ı Hazret-i Nebvî” adlı muhteşem şiirini kurallı oluşlarından ötürü orta halli şiir addedeceğimiz öyle mi?!.. Bir bayram sabahında yer ve gök ehlini bünyesinde buluşturup, kaynaştıran; insana ebedilik hazzının tadını ses ses, kelime kelime duyuran Yahya Kemal’in o Süleymaniyede Bayram Sabahı’nı; bugün altı yaşını henüz idrâk etmemiş yavrularımızın ezberinde bulunan, milletin iliklerine kadar işlemiş, damarlarında kaynayan bir inanç ve imân membaı İstiklâl Marşı’mızı Türk şiir geleneğinin kaide ve kuralları içinde yazıldığından ötürü orta halli şiir sayacağız öyle mi?!.. Bu muhteşem söz ve söyleyiş san’atını inkâr edip, kuralsız yazılmıştır diye “Makinalaşmak” şiirinde geçen:

“Trrrrrum,
Trrrrrum,
trrrrum!
trak tiki tak!
Makinalaşmak
istiyorum!
Beynimden etimden iskeletimden
geliyor bu!¹² ...”

şeklindeki yapısıyla insanı makineleştirmek isteyen, bu itibarla da maddeyi mânâdan soyutlayarak tanrılaştırma iştiyakını marksist ve materyalist bir ideoloji ile açıkça ortaya koyan Nazım Hikmet’in:

“100 metreden
çiftleşen iki sineği seçebilen iki gözüm,

⁹) Dr. Rifat ARAZ, “a.g.e.”,s.80,81.

¹⁰) Dr. Rifat ARAZ, “a.g.e.”,s.76-90.

¹¹) 16. Nisan 2008 Zaman Gazetesi.

¹²) Prof. Dr. İnci ENGİNÜN, “a.g.m.”, “a.g.d.”, Özel Sayısı IV,S. ,481-482 / Ocak - Şubat 1992,s.667.

*elbette gördü
iki ayaklıların
ikiye ayrıldığını... ”¹³*

ifadeleriyle de müstehcen çağrışımlara dayanarak dünyadaki iktisadî kamplaşmaların varlığını, şiirden daha fazla nesir olan bir üslup hususiyetiyle ortaya koyan bu ruhsuz kelime yığınlarını, kural tanımayan şiir olduğundan ötürü büyük şiir olarak nitelendireceğiz öyle mi?!... Bu milletin edep olan edebiyatının, hikmet olan şiir ve san’atının sahipsiz olmadığına dayanağı ve delili, bu kültür ve san’atı ma’şeri vicdânında saklayan bu milletin yine bizzat kendisidir.

Tokat Öğretmenevinde katıldığımız bir sohbet esnasında Doç. Dr. Turan Karataş Hocaya Şeyh Galib’in:

*Bir şu’lesi var ki şem’i cânın
Fânûsuna sığmaz âsmânın¹⁴*

beytini hatırlatmış, günümüz Türk şiirinin bu söyleyişe dayalı ses ve âhenk estetiğini, mânâ derinliğini henüz yakalayamadığı noktasında kendisiyle hemfikir olmuştuk. Bütün bunların, işlediğimiz konuyla kısmen ilgisi olmasından ötürü ve bu konularda belki daha kapsamlı bir makaleyi ortaya koyarız niyetiyle, asıl konuya tekrar dönmek istiyorum.

Kurallı şiir anlayışından zerre miktar taviz vermediği gibi, bu tarz şiirin en estetik olanını yakalamanın cehti içinde kıvrandığı, şiirlerinde açıkça belli olan Oğuzbaşaran, özellikle halk şiirimizde çokça ele alınıp işlenen “felek” kavramını konu seçip aldığı bir rubâisinde, yine o sade, o samimi üslup hususiyetini ortaya koyar. Edebiyatımızda felek, genellikle hayatın birtakım meşakkatlerinin müsebbibi olarak gösterilir. Ferit Devellioğlu’ nun Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgatında: “*gök yüzü, semâ*” anlamlarına gelen felek¹⁵ kavramına, Abdülbaki Gölpınarlı’nın çevirisini yaptığı Hafız Divanı’ndaki notlar bölümünde de yine “*gökyüzü*” anlamı verilmiş olup, feleğin eskilerin inanç dünyasındaki yerine işaret edilmiştir.¹⁶ Türk şiirinde canlı bir varlık olarak tasavvur edilen felek; kişinin muradını gözünde koyan, onu acı ve ızdırapların içinde dertten derde düşüren diri, güçlü, kudretli, zalim bir gizli güç olarak karşımıza çıkar.¹⁷ Bekir Oğuzbaşaran, feleğin Türk şiirinde üstlendiği bu yapı ve fonksiyonlarından hareketle ona tepkisini, sitem ve şikâyetlerini toplam dört mısraının anlamı içinde sayıp dökerken son derece başarılıdır.

*Diyardan diyara gezdirdin beni
Şu tatlı canımdan bezdirdin beni
Devlerle güreşsem yenebilirdim
Heyhât, cücelere ezdirdin beni...*

Diyerek feleğe seslenen, bu itibarla da onu şahıslandıran şair, duyduğu acı ve ıstıraplarının, çektiği her türlü dert ve belânın müsebbibi olarak feleği görür. Diyâr diyâr dolaşmak, yerinden yurdundan olmak, eşten dosttan ayrılmak elbetteki insanı canından

¹³) Prof. Dr. İnci ENGİNÜN, “*a.g.m.*”, “*a.g.d.*”, Özel Sayısı IV,S. ,481-482 / Ocak - Şubat 1992,s.668.

¹⁴) Abdülbaki GÖLPINARLI, *Şeyh Galib Divanı’ndan Seçmeler*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1985, s.38.

¹⁵) Bkz. Ferit DEVELLİOĞLU, “*a.g.e.*”, s.305.; “*Felek*” kavramı hakkında geniş malumat için bkz. *Türk Ansiklopedisi*, “*Felek*”, cilt XVI,s.202,203.

¹⁶) *Hafız Divanı*, (Çeviren Abdülbaki GÖLPINARLI), Millî Eğitim Basımevi-İstanbul 1985, s.668.

¹⁷) Rifat ARAZ, *Harput’ta Eski Türk İnançları ve Halk Hekimliği*, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yayın No:108, Ankara 1995,s.38,39.

bezdirecek bir duruma getirir. Ancak burada hayatın kaçınılmaz gerçeklerinin ortaya koyduğu göç gibi bir kısım sosyal hadiselerin zorluğundan; bazı dostların vefâsızlığından; yahut da güçlünün zayıfı ezmesi gibi toplumun esas yapısını teşkil eden temel değerlerin ve manevî disiplinlerin körelmesinden neşet eden ruh hâlinin bütün sebebini feleğe yükleyen şair, tıpkı hemşerisi Evrek’li Seyranî gibi¹⁸ haksızlıklar karşısında ortaya çıkan acı ve ıstıraplarını içine gömer. Şair, bazen de hayatın kaçınılmaz bir parçası olan ölüm hakikati karşısındaki hislenişini Veysel’in sesini ve söyleyiş tarzını¹⁹ hatırlatan:

*Dünyâ yalan, ölüm gerçek
Kimler geldi, kim gidecek
Kokusu olmayan çiçek
Ölüm gence yakışmıyor*

tarzındaki üslubuyla terennüm eder. Oğuzbaşaran, bu şiirinde dünyanın gelip geçiciliğine, hayatın fanîliğine rağmen yaşama sevincinin insanoğluna duyurduğu güzellikten ötürü ölüm hakikatini genç yaştaki birisine yakıştıramaz. Genç ölümü karşısında tıpkı Bizim Yunus’un:

*Bu dünyada bir nesneye yanar içüm köynür özüm
Yiğid iken ölenlere gök ekini biçmiş gibi²⁰*

şeklindeki söyleyişindeki duruluk ve duyarlılıkla bir yandan içinden yanarak, içi göyneyerek hayıflanırken, bir yandan da ölümün bir son olmadığına, bilakis yeni ve ebedî bir hayatın başlangıcı olduğunun, insana “ebedîlik” vasfını kazandırdığının idrâk ve inancındadır. Nitekim Oğuzbaşaran, Mevlânâ’nın diliyle yine Mevlânâ’yı terennüm ettiği “Şeb-i Arus” başlığını taşıyan:

*Zâhir ilimlerinde büyük kanatlı kuştum
Şems-i Tebrizî ile tasavvufta buluştum
“Düğün Gecesi” saydım ölüm dediklerini
On Yedi Aralık’ta Sevgili’ye kavuştum...²¹*

şeklindeki özlü söyleyişinde, Mevlânâ’nın ifadeleriyle ölümün bir düğün gecesi, sevgili ile vuslât anı olduğu tasavvuruna işaret eder. Oğuzbaşaran’ın, her iki dörtlüğün yapısında dış âlemle iç âlemi çağrıştıran unsurları bir arada ifadelendirmesi, bu dörtlüklerin muhtevasına bir anlam derinliği; saf ve samimi olan söyleyişe ise lirik bir güzellik kazandırıyor.

¹⁸

-) “Aşkla güleşmenin vaktin geçirdin
Ben bade istedim sen zehr içirdin
Bazen kartal gibi sarpta uçurdun
Bir vakit serçeye pusturdun beni

¹⁹ “ Bkz. Hasan Ali KASIR, **Develili Seyranî Hayatı- sanatı-Şiirleri**, Acar Matbaacılık Tesisleri İst.,1984,s. 121.

-) Açar solar türlü çiçek
Kimler gülmüş kim gülecek
Murat yalan, ölüm gerçek
Dostlar beni hatırlasın

Aşık Veysel’e Ait Bu Dörtlük İçin Bkz. Dr. Rıfat ARAZ, **Şiir İncelemeleri**, Alp Yayınları, Ankara 2005, s.504.

²⁰) Faruk K. TİMURTAŞ, **Yunus Emre Dîvanı**, Tercüman 1001 Temel Eser 1, s.155.

²¹) Bekir OĞUZBAŞARAN, **“800.Yılı Anısına: Manzum Portreler”**, **Bercesto Aylık Kültür- Sanat-Edebiyat Dergisi**, Aralık 2007, Yıl:6, Sayı: 66, s.2

Bir kısım şiiirlerinde beşeri aşk duygulanışlarını dile getiren, hâttâ kulağımızı verip de derin derin dinlediğimizde Rıza Tevfik Bölükbaşı'nın "Gözlerin" adlı şiiirindeki sesi, anlamı ve ahengi bize duyuran "*Beni hülyâlara salan gözlerin*" mısraını da çağrıştıran ve aynı adı taşıyan "Gözlerin" başlıklı şiiirinde Oğuzbaşaran:

*Gözlerinden giriliyor ülkeneye
Akluma en önce gelen gözlerin
Kuş bile kondurtmam kutsal gölgene
Kanayan kalbimi çelen gözlerin*

şeklindeki söyleyişiiyle bize beşeri aşka dair hasret, hüüzün ve hislenişlerini duyurur.

Oğuzbaşaran; bize göre ilahî aşk duygulanışını terennüm eden; keza, peygamber sevgisini ve muhabbetini dile getiren şiiirleri ile bir dörtlüğün dünyasına kültür ve medeniyetimizin olmazsa olmaz değerlerini ve güzelliiklerini sığdırdığı rubâîlerinde, kendi üslubunu bulmuş, kendi sesi ve sözüyle çok daha samimi ve güçlü, çok daha sade ve derin; çok daha içten ve başarılıdır. Bu başarı şairin, hassasiyetle seçip ahenk unsurlarıyla birlikte işlediği dilin zenginliğinde olduğu gibi, rubâîlerin yapısına sindirilen mânânın duyurduğu estetik hazda da kendisini ortaya koyar. Şairin:

*O dilerse dikenii gül-i rânâyaya çevirir...
Nice çirkini dilber-i müstesnâyaya çevirir...
"Ol!" demesi yeterli, ezel-ebed arasında,
Mezbelelikleri cennet-i âlâyaya çevirir...*

şeklinde dinî ve tasavvufî bir duyarlılıkla söylediği ahenkli, güçlü ve içli mısralarında Allah'a duyduğu samimi aşk iştiyakı, o eşsiz ve benzersiz yaratıcıya olan bağıllığı ve teslimiyeti kendisini açıkça gösterir. Bir dörtlüğün anlam dünyasından gönüllere akseden tebliğ ve telkinin gücü, şiiir dilinin estetik yapısıyla hazzâ dönüşür. İnsanın düşünce ve cüzi irâdesini aşan, dinî ve ahlâki duyarlılığı terennüm eden, hissî temayüllerle yüklü bu özlü söyleyiş güzelliğinde, Allah'ın külli iradeye sahip oluşu; gücü, kuvveti, kudreti samimiyetle dile getirilmiş ve okuyucuya kuvvetle hissettirilmiştiir. Allah'ın, bir varlığı yaratmayı murat etmesi halinde ona sadece: "Ol!"²² demesiyle onun olacağına dair ayetlere de işaret eden şair: "dikenii güle"; "çirkini müstesna bir dilbere"; "mezbelelikleri" ise dilemesi hâlinde "cennet-i âlâyaya" çevirecek benzersiz kuvvet ve kudrete sahibi olan Allah'ın yaratıcılık vasfını överken, aynı zamanda aynı ifadelerdeki tezat sanatlarıyla da bu rubâîsindeki söyleyişine edebî ve estetik bir şiiiriyet kazandırır.

Türk Edebiyatı'na İran Edebiyatı'ndan geçen, aruzla yazıldığı halde günümüzde hece vezniyle de yazılan rubâî nazım biçiminin en güzel numunelerini Ömer Hayyam, Mevlânâ, Azmîzâde Halefî, Yahya Kemal Beyatlı ile Ârif Nihat Asya'nın eserlerinde buluyoruz. Yeni Türk şiiirinde bilhassa Arif Nihat Asya'nın rubâîleri anlam derinliği, duyurduğu ses ve ahenk güzelliğiyle muhteşemdir. Yine gönül dostumuz Muhsin İlyas Subaşı, "Aşkistan" adlı kitabında toplam 101 rubâîsiiyle bu halkaya dahil olanlardandır. Biz Bekir Oğuzbaşaran'ın, özüyle, sözüyle bir olan bu gönül adamının bilhassa rubâîleriyle yaşayacağına, bu tarz dörtlükleriyle edebiyat tarihimizin bu sahasına ışık tutacağına inanıyoruz. Zira Bekir Oğuzbaşaran Hoca, bu sahada zor olanı "*Rubaiyyât-ı Oğuz*" adlı eseriyle geride bırakmıştır.

²²) "Allah bir şeyin olmasını isterse, kün feyekün=Ol der, o da hemen oluverir." "Kün feyekün" geçen âyetler. (Bekara 117; A. imran 47; Enam 73, Nahl 40; Meryem 35; Yasin 82; Mümin 68)
